

Olsztyn/Białystok, 8.03.2021 r.

**Stanowisko Komisji Ochrony i Zarządzania Zasobami Przyrodniczymi
przy Oddziale PAN w Olsztynie i w Białymstoku
w sprawie ochrony wilka (*Canis lupus L.*) w Polsce**

Zarys problemu i kluczowych pytań

Obowiązująca 23 lata ścisła ochrona prawna wilka w całej Polsce przyczyniła się do powiększenia zarówno zasięgu, jak i liczebności tego gatunku. Choć wzrost populacji wydaje się być oczekiwanym efektem skutecznej ochrony zwierząt, to wraz z rosnącą liczbą wilków pojawiają się wątpliwości co do celowości dalszego utrzymywania ścisłej ochrony tego gatunku. Jednocześnie, obserwuje się w społeczeństwie rosnące obawy związane z bezpieczeństwem zwierząt hodowlanych i domowych oraz ludzi. Coraz częściej zadawane są pytania: jaki powinien być kierunek strategii ochrony tego dużego drapieżnika, czy istnieje satysfakcjonujący stan zachowania gatunku, który upoważnia do wprowadzenia regulowania stanu populacji? Z drugiej strony pojawiają się obawy, czy wprowadzenie przepisów dopuszczających redukcję liczebności i zarządzanie w ten sposób populacją wilka, gwarantuje skuteczne zapobieganie konfliktom, a jednocześnie właściwe funkcjonowanie i stan ochrony jego populacji.

Stanowisko Komisji

Komisja uznaje za wskazane utrzymanie ścisłej ochrony wilka w Polsce. Celem ochrony nie jest osiągnięcie odpowiedniej, ustalonej arbitralnie liczebności wilka, lecz odtwarzanie populacji tego drapieżnika w jego historycznym zasięgu oraz przywracanie jego ekologicznej roli w środowisku. Dobrze poznana rola wilka wskazuje jednoznacznie na wielopoziomowy i wielofunkcyjny charakter wpływu tych drapieżników na populacje zwierząt roślinożernych, a w konsekwencji na środowisko, w którym żyją. Dlatego powrót tych drapieżników umożliwi również przywracanie naturalnych mechanizmów regulujących interakcje między różnymi poziomami troficznymi. Jest to szczególnie pożądane z uwagi na wysokie i stale rosnące zagęszczenia ssaków kopytnych, stanowiących główne pożywienie wilka. Wypełnianie tej roli stanowiło wszakże podstawowe uzasadnienie dla potrzeby otoczenia wilka ścisłą ochroną. Pomimo trzykrotnego wzrostu liczebności populacji i zajmowanego obszaru, jak dotąd obecność tych zwierząt nie przyczyniła się do znaczącego wzrostu liczby konfliktów z gospodarką człowieka. Ponieważ legalne i skuteczne środki zapobiegania tego typu konfliktom nie są w pełni wykorzystywane, obecnie nie istnieją przesłanki dla zniesienia obowiązujących zakazów i dopuszczenia do budzącej kontrowersje redukcji populacji wilków w Polsce na drodze ich odstrzału.

Rekomendacje praktyczne

Dotychczasowa wiedza na temat ekologii i zarządzania populacjami dużych drapieżników nie potwierdziła skuteczności redukcji liczebności populacji, jako odpowiedniego narzędzia zapobiegającego szkodom wyrządzanym przez wilki. Badania wskazują, że sytuacje konfliktowe (takie jak ataki na zwierzęta domowe i hodowlane, pojawianie się wilków zbyt blisko zabudowań) są najczęściej prowokowane przez brak działań profilaktycznych lub

nieświadome stwarzanie zagrożenia przez człowieka. Istnieją natomiast rozwiązania pozwalające minimalizować uciążliwość lokalnie powstających konfliktów. Opracowane przez Large Carnivore Initiative for Europe (IUCN) zalecenia dotyczące potencjalnych zagrożeń ze strony wilków obejmują, zależnie od poziomu zagrożenia: usunięcie lub zabezpieczenie obiektów potencjalnie atrakcyjnych dla drapieżników (dotyczy zarówno składowisk odpadków organicznych jak i zwierząt domowych), warunkowanie awersyjne (np. odstraszenie przy pomocy amunicji gumowej lub hukowej), odłów w celu przesiedlenia lub umieszczenia w niewoli, odstrzał uciążliwych osobników. Określone w polskim prawie odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków chronionych umożliwiają stosowanie wszystkich wyżej wymienionych środków zapobiegania konfliktom z udziałem wilków. KOiZZP PAN rekomenduje dalsze wdrażanie i udoskonalanie środków prewencyjnych, jednak pilnego uregulowania wymaga stworzenie lokalnym samorządom warunków sprawnej realizacji odstępstw od zakazów. Efektywność ochrony wilka wymaga monitorowania liczebności i zasięgu jego populacji oraz liczby, rodzaju i intensywności konfliktów z działalnością człowieka.

Przewodniczący KOiZZP

Dr hab. Jakub Borkowski, prof. UWM

*Osoba do kontaktu w sprawie Stanowiska Komisji – Prof. dr hab. Krzysztof Schmidt
(kschmidt@ibs.bialowieza.pl)*

Strona internetowa Komisji - <http://koizzp.olsztyn.pan.pl/>